

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ТА ПРАВОВУ КУЛЬТУРУ ГРОМАДЯН

На сучасному етапі розвитку українського суспільства роль та цінність правового виховання і правової культури має надзвичайне значення. Правове виховання передбачає формування спеціального інструментарію, трансформування особистих переконань, внутрішніх орієнтирів поведінки особи. Можна сказати що, воно являє собою постійний та цілеспрямований вплив на людину, спрямований на формування правомірної поведінки та правової культури. Це процес правосвідомості та правових уявлень і понять особи. Формування правової держави та громадянського суспільства в умовах військового стану в Україні доводить нагальну необхідність підвищення рівня правосвідомості громадян щодо гідності українця, його самоідентифікації та патріотизму. Особливо зараз як ніколи вибудовується національна правосвідомість, де саме правове виховання відіграє велику роль у механізмі захисту своєї державності. Вцілому процес правового виховання визначається певним змістом, певними елементами та частинами, які його ідентифікують [1, с. 8-9].

Правове виховання, формуючи певний рівень свідомості, передбачає реалізацію його в поведінці особи. При цьому правове виховання спрямоване на формування мотиваційної сторони, адже рівень правосвідомості визначає й її правомірну поведінку [2, с. 20]. Якщо говорити про форму правового виховання, то це вираз змісту діяльності, за допомогою чого забезпечується виховання населення та його поважне ставлення один до одного, що в свою чергу сприяє формуванню загальнонаціональних ідей.

Разом з тим потрібно зауважити на тому, що у правовому вихованні відіграє особливу роль діяльність судової системи та судова практика, яка носить профілактичний виховний характер, особливо для молодого покоління. Саме притягнення винних осіб до юридичної відповідальності дає можливість зрозуміти іншим, що кожний правопорушник має бути покараний, а це в свою чергу позбавляє його особистих, соціальних та інших благ.

З правовим вихованням тісно пов'язана правова культура. Оскільки, правове виховання впливає на формування культури не тільки особи, але й всього суспільства. Власне вона є результатом культурно-правової діяльності суспільства. Правова культура являє собою єдине соціальне

явище те, що не існує поза членів правової культури [3, с. 11]. Разом з тим, правова культура розкриває правові ідеали та цінності в житті людини; яка базується на компетентності, глибоких знаннях, розумінні правових норм та наявності правовій інформованості. Тобто, це певна система цінностей, які відповідають рівню правового світогляду громадян. В умовах війни по-особливому проявилась як загальна культура українців, так і правова культура всього суспільства, звісно на це вплинуло правове виховання молодого покоління. Отже, правова культура створюється і утверджується завдяки загальнолюдським цінностям та наявності правових знань про дійсність. Ю.П. Битяк стверджує про те, які цінності пропагуються, формуються в суспільстві, такою й буде правова культура в ньому [3, с. 34]. Тобто, кожне суспільство виробляє свою модель правової культури, розвиток якої визначає якість правової системи суспільства.

Отже, правова культура неможлива без ідеологічної сторони правового виховання, спрямованого на обґрунтування правових цінностей для подальшого формування системи пріоритетності як в житті людини так і всього суспільства. Критеріями оцінки рівня сформованості правової культури є готовність до застосування правових знання в практичній сфері. Завжди буде потреба у правовому удосконаленні та готовність до соціально-корисної поведінки і нетерпимість до певних порушень норм права, проявляючи соціально-правову активність в дії. Правова культура є внутрішньою духовною стороною правосвідомості, що концентрує в собі досягнення юридичної науки та практики [4, с. 50].

Отже, на підставі вище викладеного можна зробити висновок, що зміст правового виховання можна розглядати як процес систематичного та цілеспрямованого впливу на правосвідомість особи за допомогою правовиховних способів та заходів, які сформувались самим суспільством. Також можна сказати, що сутністю правового виховання та рівня правової культури у суспільстві, матеріальне забезпечення населення, соціальна захищеність та соціальне забезпечення, самовиховання тощо. Рівень правової культури є показником якості та ефективності право виховної роботи так, як правова культура та правове виховання органічно пов'язані між собою. А це в свою чергу формує безперервний взаємозв'язок процесів цілеспрямованого формування свідомості особи та суспільства.

Література

1. Філософія правового виховання: навч. посіб. / А.П. Гетьман, О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань та ін.; за ред. А.П. Гетьмана, О.Г. Данильяна. Харків: Право, 2012. 248 с.

2. Правове виховання в сучасній Україні: монографія/ А.П. Гетьман, Л.М. Герасіна, О.Г. Данильян та ін.; за ред. В.Я. Тація, А.П. Гетьмана, О.Г. Данильяна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.

3. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: монографія / за ред. проф. Ю.П. Битяка та доц. І.В. Яковюка. Харків: Право, 2007. 246 с.

4. Макеєва О.М. Правова культура як чинник розвитку правової системи. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». Зб. наук. пр. Київ: НАУ, 2016. № 4. С. 48-53.

УДК 341.231.14(043.2)

Письменний В.В., громадський діяч, м. Київ, Україна
Миронець О.М., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СВОБОДА, БЕЗПЕКА ТА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ – ОСНОВА РОЗВИТКУ ПОСТВОЄННОЇ УКРАЇНИ

Складні реалії нашого сьогодення актуалізують необхідність осмислення категорій «свободи», «безпеки», «незалежності» в умовах війни в Україні. На думку Тітко Е.М., нині світ стоїть на порозі нового зв'язку людини і військового в контексті безпеки задля захисту прав людини, без чого неможливо реалізувати задачі національних стратегій різних держав світу та світової доктрини міжнародної безпеки [1, с. 137].

Як справедливо зауважує Чижев Д., забезпечення високого рівня захисту національних інтересів, за допомогою якого створюються належні умови для стабільного розвитку особистості, суспільства і держави, є завданням політики національної безпеки держави загалом. У свою чергу, забезпечення національної безпеки як елемента системи забезпечення прав та свобод людини та громадянина залежить передусім від правової політики держави, належного законодавчого забезпечення, координації усіх органів державної влади, інститутів держави і суспільства, що захищають національну безпеку [2, с. 100].

Національна безпека як складне явище являє собою систему взаємопов'язаних елементів, яка включає в себе певну сукупність концептуальних установок і положень, соціально-політичних і правових інститутів і установ, визначених засобів, методів і форм, що дозволяють не допускати, уникати та реагувати на внутрішні та зовнішні небезпеки та загрози [3, с. 292].

Вважаємо за доцільне погодитися з позицією Мотайла О., що українська держава як суб'єкт гарантування національної безпеки має здійснити необхідні перетворення у сфері національної безпеки, посилюючи власний статус головного суб'єкта націєбезпечної діяльності,